

НЯСВІЖСКАМУ КАЛЕДЖУ — 10 ГАДОЎ



Сваё дзесяцігоддзе адзінчы Нясвіжскі педагогічны каледж. Праўда, да мінулага года ён быў у рангу падвучылішча. Новая назва дала і новыя права. Сюды цяпер могуць паступаць юнакі і дзяўчата не толькі пасля дзеяці класаў, але і тыя, хто закончыў поўны курс сярэдняй школы.



На здымках: у класе інфарматыкі і вылічальнай тэхнікі; шмат часу займае ў студэнтаў вывучэнне гісторыі роднай зямлі. Памагае ім у гэтым старэйшы педагог вучыліща Ніна Арицоўна Сайчанка. Яна са сваімі помочнікамі аднавіла каля 100 касцюмў, у якіх у мінулыя стагоддзі хадзілі міністры...
— Нясвіжы.

Фота Эдуарда КАБЯКА, БЕЛТА

СКОНЧЫЦЦА “ЧЫРВОНЫМ”

А “Белым” — распачненца 13 лістапада Тыдзень польскай культуры ў Мінску. “Белым” Кыштафа Кіслеўскага, першым фільмам са знайней кінатэатрлогіі, у свой час гаранаванай “Оскарам”. “Блакітны” і “Чырвоны” будуць дзманстравацца таксама, у кінатэатры “Перамога”, адпаведна, — 16 і 19 лістапада. Увогуле кінатэатр “Перамога” выгідна вылучыцца падчас польскага тыдня. Фільмы М. Грэміньскага, П. Думалы, П. Ляніцы, А. Вайды, Р. Чакалы, З. Арачэўскай (мастакія, дакументальныя, мультыплікацыйныя), а таксама супстрэчы з маладымі польскімі акцёрамі “зоркамі” пройдуть менавіть “пераможных” сценах. 18 кастрычніка будзе прадстаўлены спектакль “Крыжовыя паходы” Тэатру драматычнага з Варшавы ў рэжысуре П. Цепляка. Аўтар п’есы — вядомы польскі паэт Мірон Белашэўскі. Мяркуецца, што тэатрнае спектакльне спраўдайца дзякуючы малой сцене Купалавага тэатра. Плануецца разгорнутая музичная праграма.

Ж. Л.

КЛАС ЛАЎРЭАТАЎ

Ці то дзецим пашанцевала на добрага педагога, ці то педагогу пашанцевала з навучэнцамі — я бы там ні было, а выхаванцы Арыядны Гужалоўскай у музичным свеце вылучыцца. Прымі, яшчэ падчас свайго “школьніцтва” ў Эспубліканскім ліцэі пры Беларускай акадэміі музыки. Не так даўно 12-гадовы Цімур Шчарбакоў на Міжнародным конкурсі піяністаў і кампаазітараў у Румыніі быў ганараваны 1-й прэміяй як кампаазітар і 2-ой — як піяніст-выканануцца. Днямі адзінаццаі класік Іван Сцепанцоў зрабіў сенсацыю на прэстыжных Міжнародных конкурсі піяністаў імя Чурлёніса ў Вільні — 1-я прэмія! Абодва хлопцы вучыцца ў ліцэі ў класе Арыядны Мікалайевны Гужалоўскай, сярод выхаванцаў якой, юны лаўрэат Дзяніс Маслюк, і ўжо сталы піяніст Уладзімір Дулаў, і заслужаны артыст Беларусі арганіст Констанцін Шараў...

С. Б.

ЗА ВЕРШ — ТЭРМІНОВА АРЫШТАВАЦЬ...

У ліпені гэтага года неяк непрыметна праішло 95-годдзе Уладзіміра Дубоўкі — таленавітага паэта, сапраўднага грамадзяніна і сапраўднага патрыёта свайго Бацькаўшчыны. Зараз рыхтецца да выхаду першы том чатырохтомнага Збору твораў У. Дубоўкі. У яго ўключаны верши і пазмы 1921—1931 гг., у тым ліку і верши, напісаныя У. Дубоўкам у турме, а таксама і верши, за які У. Дубоўка быў арыштаваны, — “За ўсе краі, за ўсе народы свету...”. Напісаны верш быў 29 верасня 1926 г., у Мінску, надрукаваны ў часопісе “Беларуская культура” (N 1, 1927 г., г. Вільня) як верш невядомага беларускага паэта.

На гэты верш звязталі ўвагу і некаторыя даследчыкі, але дакладна не маглі сказаць, ці гэта верш У. Дубоўкі, ці нейкага іншага паэта. Першы ўстанавіў сапраўднае аўтарства гэтага верша У. Міхнюк. Гэта было зроблена дзякуючы “крымінальнай” справе У. Дубоўкі, у якой ёсьць пастанова на арышт за подлісам Ягоды: “За напісаніе и распространение антисоветского и антибольшевистского стихотворения, подписанного

псевданімом Янка Крывичанін “За все страны, за все народы”. Постановляю: срочно арестовать гр. В. Н. Дубовко, проживающего по ул. Грузинской...”. Даўавана пастанова на арышт 19 ліпеня 1930 г. Сам верш хадзіў у спісах, падпісаны згаданым вышэй псевданімам — Янка Крывічанін (больш ім У. Дубоўка не карыстаўся) і быў перакладзены на рускую мову нейкім супрацоўнікам беларускага НКУС і разам з арыгіналам перапраўлены ў Маскву. Там было высветлена, што верш надрукаваны на машины Беларускага падпредства, у якім працаваў У. Дубоўка.

У выніку паэт прасядзеў 28 год з 30-ці прысуджаных: два разы па пяць і два — па дзесяць. Пасля 1927 года верш “За ўсе часы, за ўсе народы свету...” не друкаваўся. Гэта — першая публікацыя за мінулыя 68 год.

Д. ДАВІДОЎСКІ,
бібліятэкар аддзела беларускай літаратуры Нацыянальнай бібліятэкі

Уладзімір ДУБОЎКА

За ўсе краі, за ўсе народы свету,
І што быў, і прыдуць што пасля:
Аздоблене горкім, цымнім цветам
Зазнаць нам гора лёс благі паслаў.

Скараўліс і моўкі ўсё прымалі:
Самохаць можа прыйдзе лепшы час.
Як лісцінку на поплаве качалі
І зневажалі чужаніцы нас.

Калонія праз некалькі сталещую,
Наедак ненажорным груганом...
Я прысягаю — праклянуць нас дзеци...
За аняшаласць нашу нам праклён.

На плечы ганьбы мы прынялі многа:
Нявольніцтва, жабрацтва навакол.
Слязьмі сясяр чужынцам мыем ноі,
Заместа песьні стойны бедакоў.

Прышлі наш край: ад гутарак аскома...
Прышлі наш край: маўчаць, усе маўчаць.
Свабодай карыстаюцца сачкомы,
Каб тых, хто мысліць, у астрог саджаць.

Дакуль чакаць і варажыць павінны?
Пакуль раса не выесць вочы нам...
З усіх бакоў над нашау краінай
Сплялася наисусветная мана.

На нашым карку торг спраўляе смела
Масква з Варшавай, з Рыгай і Літвой,
І наша змучана катам цела
Штогодна новай кроіцца мяжой.

Масква сусвету вушы прашумела
Пра самавызначэнне аж да зор.
Смаленск дзе? Невель?

Гомель дзе надзела?
Стварыла Гомельскі ганебны калідор.

Мы цацкай нейкай для чужынцаў сталі,
Пасмешычам для свету usijo...
Як быццам мала ў нашай волі сталі,
Як быццам ў сэрцах наших згас агонь.

Браты мае! Даволі ашуканства!
Гасцей да хаты выправіць пара.
З лазы заплаканай спляцем ім кайстры
Для нарабаванага ў нас добра.

Сляды іх гідкія пяском пасыплем,
Пясочкам светленыкім пасыплем іх,
Каб гэтай шумы, акунантагаў-злыдняў
Апошні водгук прагучэў і сціх.

Ане, дык надармо ўсё, жыщё надарма,
Лажыся ў яму Сам, Народзе мой,
Пакуль ты сам
не будзеш гаспадарыць,
Не развігаешся з жабрацкай калітой.

ЯК ПАЧУВАЕШСЯ, ФЕМІДА?

(Працяг. Пачатак на стар. 5)
Дэталю прысуд, прыводзіць яго ў адпаведнасць з праудгледжанымі законамі санкцыямі — суддзя. Ніхто ў яго гэтага права не адбірае.

— Усё роўна, прысяжоўнікі засядцелі могуць паддацца эмоцыям, іх могуць увесці ў зману фальшивымі паказаннямі, няшчырымі прызнаннямі і да т. п. Розныя ж у жыцці бываюць сітуацыі.

— Скажам, муж забівае жонку з-за рэўнасці, ці, наадварот, жонка мужа... Але ж тут ужо многае залежыць ад якасці следства.

— Паўтараю, толькі прафесійны суддзя можа разобрацца ва ўсіх, так бы мовіць, нюансах злачынства. Зразумець, што тут да чаго. Нават узяць тое ж забойства з асаблівай жорсткасцю, якое звычайна цягне за сабой смяротнае пакаранне. Але ж і тут бывае не ўсё адназначна. Такое злачынства можа быць здзейснена ў стане афекту, можа быць спрапакавана. Вы згадалі манькя-забойцу са Светлагорска. Калі памятаеце рэпартажы з залы суда, бацькі загінуўшых дзяцей патрабавалі аддацца ім забойцу на расправу. Можна быць, ўявіць, што б яны з ім зрабілі...

Адным словам, па першым часе, калі сістэма судоў прысяжоўнікіх як следычнікі не адпрацаўвала, з ёю, баюся, мы напакутуемся.

— Ви не ідзалізуце асобу суддзі? Бяспрэчна, сярод іх ёсьць нямала прафесійных мочных работнікаў, ды і прыстойных у агульначалавечым плане людзей. Але ж, не сакрэт, што ў судовым асяроддзі здарядаўца іх антыподы?

— Суддзя — жывы чалавек з уласцівымі яму слабасцямі і недахопамі. Але не ведаю пасады больш адказнай, больш цяжкай, чым пасада суддзя. Я ведаю нямала выпадкаў, калі ў нашу сістэму прыходзілі на працу класія спецыялісты з праукратуры, органаў унутраных спраў, якія там выдатна характерызаваліся і, тым не менш, працаўнікі суддзямі не змаглі.

— Пытанне чыста, так сказаць, псіха-

лагічнага плана. Суддзя, як вядома, з дня ў дзень сутыкаецца з самымі рознымі харктарамі, чалавечымі заганамі, наогул адкідамі грамадства. Ці не спаряджае ў яго ўсё гэта душэўныя чэрстасці, ці не “намыльваеца”, з цягам часу, вока, якое перастае адрозніваць фарбы і ўсё вакол яму здаецца адноўліва шэрым і непрываемым?

— Вы хочаце сказаць, што ён відзівакол сябе пачынае бацькы злачынцаў? Магчыма, у нашым асяроддзі надараюцца і такія людзі. Але, бяспрэчна, што спраўднага суддзя з такога чалавека не атрымаецца, і лепш яму з гэтай прафесіяй, пакуль не позна, развітаца.

— І такое пытанне, “на засыпку”. У судовай нашай сістэме “телефоннае право” па-ранейшаму існуе?

— Вы маеце на ўвазе сітуацыю, калі суддзі можа нехта пазваніць і загадаць яму вынесці той ці іншы прысуд? Ва ўсякім разе, я такіх фактаў не ведаю.

— Перад тым, як супстрэцца з вамі, Вадзім Сяргеевіч, я пабываў у некаторых раённых судах Мінска, пагутарыў з шэршнамі суддзяў, якім задаваў і гэтае пытанне. І, ведаеце, амаль усе яны пацвердзілі, што “телефоннае право” існуе. Хай у больш вытанчанай, больш замаскіраванай форме, але існуе. Дастаткова ж з нейкай высокай інстанцыі пацікавіца, калі будзе разглядацца пэўная справа, каб дачы зразумець суддзі сваю зацікаўленасць у яе пэўным зыходзе.

— Але хто тут прымушае суддзю пагарджаць прынцыпамі, парушаць закон?

— Ніхто, вядома. Асабліва, калі ён, скажам, стаіць на чарзе на кватэру ў тым жа райвыканкаме... Але я згодзен з вамі, што праца суддзі — не з лёгкіх. І, мабыць, не толькі з-за вялікай псіхалагічнай і эмакцыянальнай нагрузкі. З-за ўмоў працы — таксама. Нават у Мінску, у стаіці, у некаторыя суды праста гідка заходзіць: запляваная падлога, брудныя, ашвардзені

ныя сцены, пайзмрок у калідорах, няцерпны пах памяшкання, якое ніколі не праветрываеца. Вось такія насы “храмы правасуддзя”. І такая да іх павага ў грамадзян.

— Памяшканні, дзе месціцца большасць нашых судоў, асабліва раённых, — наш пастаянны галаўны бол. Але надзея, што справа тут у аглядным будучым неяк выправіцца, мала. Вы ж ведаце эканамічнае становішча ў краіне.

— Апошнім часам мне часта даводзіцца бываць у Канстытуцыйным судзе рэспублікі. Дзякую Богу, што хоць тут змаглі стварыць атмасферу, якую адпавядае высокому прызначэнню суда. На ўрачысты лад тут настройваюць нават унутране ўбранне, інтэр'еры, прыгожы і, разам з тым, строгія. Як і ўбранне саміх суддзяў, — мантыі, якія надаюць ім урачысты і ўнушальны выгляд. Бацихны, які ўсё гэта кантрастуе з тым, што бачыш у іншых судах, нават, даруйце, Вадзім Сяргеевіч, у Вярхоўным судзе, дзе служыці Феміды ўдзельнічаюць у працэсах у звычайных, далёка не святочных гарнітурах. А што казаць пра ніжэйшыя судовыя інстанцыі? Такое ўражанне, у чым хадзіў дома суддзя, у тым і з'явіўся на працэс. Калі лета, у гарачыню, можа сесці з судзейскім столом, пад гербам, сам бачыў, — у майцы. Ну, а пра засядцаўлю ў казаць няма чаго. Між тым, літаральна днімі па тэлебачанні перадавалі рэпартараж з аднаго з маскоўскіх раённых судоў і тамашні суддзя, сярэдні гадоў жанчына, была апранута ў мантыю...

— Ну, мантыя мантыя, але новым законам прадугледжана і форменнае адзенне для работнікаў судовых органаў. Якое яно будзе, сказаць пакуль што цяжка.

—